

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/42865>

Please be advised that this information was generated on 2019-07-19 and may be subject to change.

Netwerken en de *New Review* (1889-1897)

ODIN DEKKERS

Inleiding: waarom een 'New' Review?

Eén van de meest typerende fenomenen van de laat-Victoriaanse periode is de wijd verbreide neiging om cultuuruitingen die een breuk met de traditie voorstonden zonder dralen het etiket 'New' op te plakken. Zo propageerden de Britse volgelingen van Ibsen de oprichting van een 'New Theatre', en choqueeerden schrijvers als Thomas Hardy en George Moore de bourgeoisie met hun 'New Novel'. In beide kunstvormen was een belangrijke rol weggelegd voor de 'New Woman', het type van de vrijgevochten jonge vrouw dat een eindeloze fascinatie uitoefende op het culturele leven van deze tijd. Deze fascinatie vindt op haar beurt nergens een meer prominente weerslag dan in de producten van het zogenaamde 'New Journalism' – de commercieel daadkrachtige vorm van kranten- en tijdschriftenjournalistiek die in de late negentiende eeuw buitengewoon vaardig inspeelde op de leesbehoeften van een snel groeiend middenklassepubliek.

Het is niet verbazend dat in een klimaat waarin alles wat werd geafficheerd als 'New' op gretige belangstelling van de cultuurconsument kon rekenen, de commerciële exploitatie van het etiket niet lang op zich zou laten wachten. Wat 'New' was, verkocht, en daarvan zal ook Archibald Newcomen Grove (1855-1920), de naamgever en oprichter van de *New Review*, zich ongetwijfeld bewust zijn geweest. De 'Prospectus' die voorafgaand aan de publicatie van het eerste nummer in juni 1889 her en der verscheen, maakt echter duidelijk dat van dit nieuwe tijdschrift inhoudelijk geen hemelbestormende vernieuwingen verwacht hoefden te worden. De nadruk ligt sterk op de gunstige prijsstelling, en op de bewezen kwaliteit van de contribuanten:

NUMBER 1. READY JUNE 1.

PRICE SIXPENCE.

THERE can be no doubt that the keen anxiety to become acquainted with the ideas of the foremost men of the day on the many vital questions now before the world is developing among a very much wider class than is reached by the present six-shilling and half-crown Reviews. The object of the

NEW REVIEW is to place within the reach of all a critical periodical of the first order, which, as the subjoined list shows, will yield to none in the eminence of its contributors.

Politics, Science, and Art will be treated, in signed articles, by writers of acknowledged repute, and literature, both critical and creative, sober and fanciful, will be associated with names that carry their own commendation.¹

Ook uit de samenstelling van het eerste nummer – een bedaaide mengeling van literaire, politieke en sociaal-culturele bijdragen – spreekt nergens de sfeer van tegendraadse nieuwlichterij die de titel lijkt te willen suggereren. Het tijdschrift werd in de pers dan ook eerder met onverschilligheid dan met afkeer of enthousiasme verwelkomd. De *Academy* besteedt slechts een paar regels aan de verschijning van het eerste nummer, waarbij de anonieme journalist het tijdschrift zelfs abusievelijk omdoopt tot *New Magazine*.² Het gezaghebbende *Athenaeum* stelt enigszins teleurgesteld vast dat achter dit nieuwe periodiek geen groep van jonge schrijvers met verfrissende ideeën schuilgaat, maar dat het vooral gezien moet worden als een poging om een gat in de markt te vullen: een tijdschrift van de signatuur en het niveau van gevestigde ‘reviews’ als de *Fortnightly* en de *Nineteenth Century* tegen een ongekend lage prijs.³

Ondanks deze weinig spectaculaire start zou het tijdschrift uiteindelijk wel degelijk een reputatie voor initiatief en durf weten te verwerven. Dit heeft alles te maken met de figuur van William Ernest Henley (1849-1903), de flamboyante en altijd controversiële literator die het redacteurschap met ingang van het januari-nummer van 1895 overnam van Grove. Later in dit artikel zal de vraag aan de orde komen in hoeverre Henley gedurende zijn drie jaar als hoofdredacteur ook daadwerkelijk richting aan het tijdschrift kon en wilde geven, maar het feit blijft dat zijn redacteurschap van de *New Review* nog steeds wordt geassocieerd met de publicatie van belangrijk werk van auteurs als H.G. Wells, Henry James en Joseph Conrad. Henley zelf was een prominente figuur in het laat-Victoriaanse literaire leven, niet alleen vanwege de belangwekkende redacteurschappen die hij bekleedde, maar ook vanwege zijn positie als luidruchtige pleitbezorger van ‘anti-Decadence’ en ‘anti-Aestheticism’. Henley en zijn volgelingen keerden zich vol overgave tegen iedere manifestatie van wat zij zagen als Oscar Wilde-achtig poseurschap, en stelden daar de masculiene waarden van het Britse Imperialisme tegenover. Niettemin wordt de *New Review* zoals deze onder de vlag van Henley uitvoer wel in één adem genoemd met *The Yellow Book*, bij uitstek het icoon van de decadente jaren negentig. Zo stelt Henleys biograaf Joseph M. Flora dat ‘Both periodicals were fighting the Victorian tendency to limit the artist’s freedom to pursue his own

themes and techniques, and both had to pay a price for such boldness.’⁴ Of de vergelijking nu steekhoudend is of niet, ze geeft in ieder geval aan dat de *New Review* de belofte van haar titel wellicht in ruimere mate heeft ingelost dan Archibald Grove ten tijde van de oprichting kon vermoeden.

Met Grove en Henley kende de *New Review* twee zeer verschillende redacteuren, en in dit artikel zal een poging worden gedaan vast te stellen in hoeverre zij er ieder voor zich in zijn geslaagd een eigen stempel op het tijdschrift te drukken. Die poging zal geplaatst worden in een breder verband, waarbij de analyse van het netwerk van persoonlijke en functionele relaties rond het tijdschrift in haar verschillende fases uiteindelijk moet leiden tot meer inzicht in de wijze waarop deze tijdschrifttekst haar finale, gepubliceerde vorm heeft bereikt.

De New Review onder Archibald Grove, 1889-1894

De ‘Prospectus’ verschaft weliswaar het nodige inzicht in het ‘waarom’ van de oprichting van de *New Review*, maar over het ‘hoe’ tasten wij vrijwel volledig in het duister. Het ligt voor de hand om aan te nemen dat iemand die de ambitie heeft om een serieuze concurrent voor de *Fortnightly Review* en de *Nineteenth Century* op poten te zetten, beschikt over een wijdvertakt netwerk van persoonlijke en professionele contacten binnen de journalistiek. De weinige biografische gegevens die over Grove bekend zijn wijzen hier echter niet op.⁵ Thomas Newcomen Archibald Grove wordt geboren in 1855 in Pollard’s Park, Chalfont St. Giles, Buckinghamshire, als kind van de gegoede middenklasse. In Oxford studeert hij aan Oriel College, en vervolgens duikt hij op in London, waar hij rechten studeert aan de Inner Temple. Hierna moet hij, als zoveel afgedwaalde juristen, in de journalistiek zijn beland, en laat hij plotseling van zich horen met de *New Review*, waarvan hij van juni 1889 tot en met december 1893 zowel eigenaar als hoofdredacteur was. Tegelijkertijd werkte hij als overtuigd liberaal hard aan zijn loopbaan binnen de politiek. Arthur Waugh – die later ‘general manager’ bij het uitgevershuis Chapman & Hall zou worden – fungeerde gedurende 1894 als Groves ‘sub-editor’, en in zijn autobiografie herinnert hij zich zijn werkgever als ‘a smart, dapper little man, sitting at that time as Member of Parliament for West Ham, and bitterly harrassed by “that eternal lack of pence which vexes public men”.’⁶ De politieke carrière van Grove verliep met pieken en dalen: van 1892 tot en met 1895 was hij MP voor West Ham North; vervolgens slaagde hij er in 1900 niet in de zetel voor South Northamptonshire te veroveren, maar in 1906 had hij meer succes en hij behield zijn zetel tot zijn pensioen in januari 1910. Van journalistieke activiteiten ontbreekt na zijn redacteurschap van de *New Review* tot aan zijn dood op 4 juni 1920 ieder spoor.

Gezien zijn beperkte journalistieke achtergrond en drukke politieke bezighe-

den mag het opmerkelijk heten dat Grove de *New Review* zo lang draaiende heeft weten te houden. Menig ander periodiek dat in deze periode inderhaast werd opgericht om het steeds maar groeiende lezerspubliek aan zich te binden dolf aanzienlijk sneller het onderspit. Grove kan deze prestatie onmogelijk alleen hebben geleverd, en dit roept de vraag op wie er nu feitelijk tot het netwerk van de *New Review* gerekend kan worden. Het is bekend dat een zekere Gerard Yorke Twistleton-Wykeham Fiennes van 1891 tot en met 1893 als 'assistant editor' onder Grove werkte, maar verder loopt dit spoor dood.⁷ Het tijdschrift werd uitgegeven door de gerenommeerde firma Longmans, Green and Co., maar die lijkt zich alleen met de distributie te hebben beziggehouden en had voor het overige geen vinger in de pap. De enige van wie kan worden vastgesteld dat hij in de beginfase van de *New Review* meer dan marginaal bij het tijdschrift was betrokken is Edmund Gosse (1849-1928), de vermaarde 'man of letters' (H.G. Wells noemde hem zelfs 'the official British Man of Letters') en netwerker *pur sang*, die persoonlijk bekend was met vrijwel iedereen die in het laat-Victoriaanse literaire leven op enige invloed kon bogen. Toen Gosse in 1880 solliciteerde naar de prestigieuze positie van Clark Lecturer in Cambridge, kon hij getuigschriften overleggen van de drie meest vooraanstaande dichters van dat moment: Tennyson, Browning en Arnold.⁸

Er is reden om aan te nemen dat de betrokkenheid van Gosse bij de *New Review* zelfs aanzienlijk groter was dan tot nog toe is gedocumenteerd.⁹ Niet alleen leverde hij tijdens het redacteurschap van Grove geregeld zelf bijdragen, maar bovendien maakte hij zich nog op andere manieren dienstbaar aan het tijdschrift van zijn vriend. Zo wist Gosse Grove via zijn persoonlijke contacten met Alfred Tennyson het gedicht 'The Throstle' te bezorgen, dat in het nummer van oktober 1889 geplaatst werd. Tennyson toonde zich vervolgens tegenover Gosse uiterst ontstemd over de twee fouten die in de gedrukte versie waren geslopen. Klaarblijkelijk had Gosse het originele manuscript zelf gehouden (volgens zijn biograaf maakte het deel uit van zijn nalatenschap), en met de hand een slordige kopie voor de drukker geschreven. De relatie tussen Gosse en Tennyson zou hierna nooit meer dezelfde zijn.¹⁰ Kennelijk weerhield deze ervaring Gosse er niet van om het roer tijdelijk van Grove over te nemen toen deze aan het einde van 1889 op huwelijksreis was. Zo was het Gosse die verantwoordelijk was voor de samenstelling van de nummers van december 1889 en februari 1890.¹¹ Hierin verscheen onder andere het korte verhaal 'The Solution' van Henry James, een goede vriend van Gosse, wiens werk in latere jaren nog vaak een plaats in de *New Review* zou krijgen. Dat gold ook voor Andrew Lang, die samen met H. Rider Haggard het avonturenverhaal *The World's Desire* in delen in de *New Review* publiceerde, kort nadat Grove officieel het heft weer in handen had genomen.¹² Net als Gosse waren James, Lang en Rider Haggard lid van de *Savile Club*, waar zij regelmatig samen dineerden.¹³ Ook contribuanten van het eer-

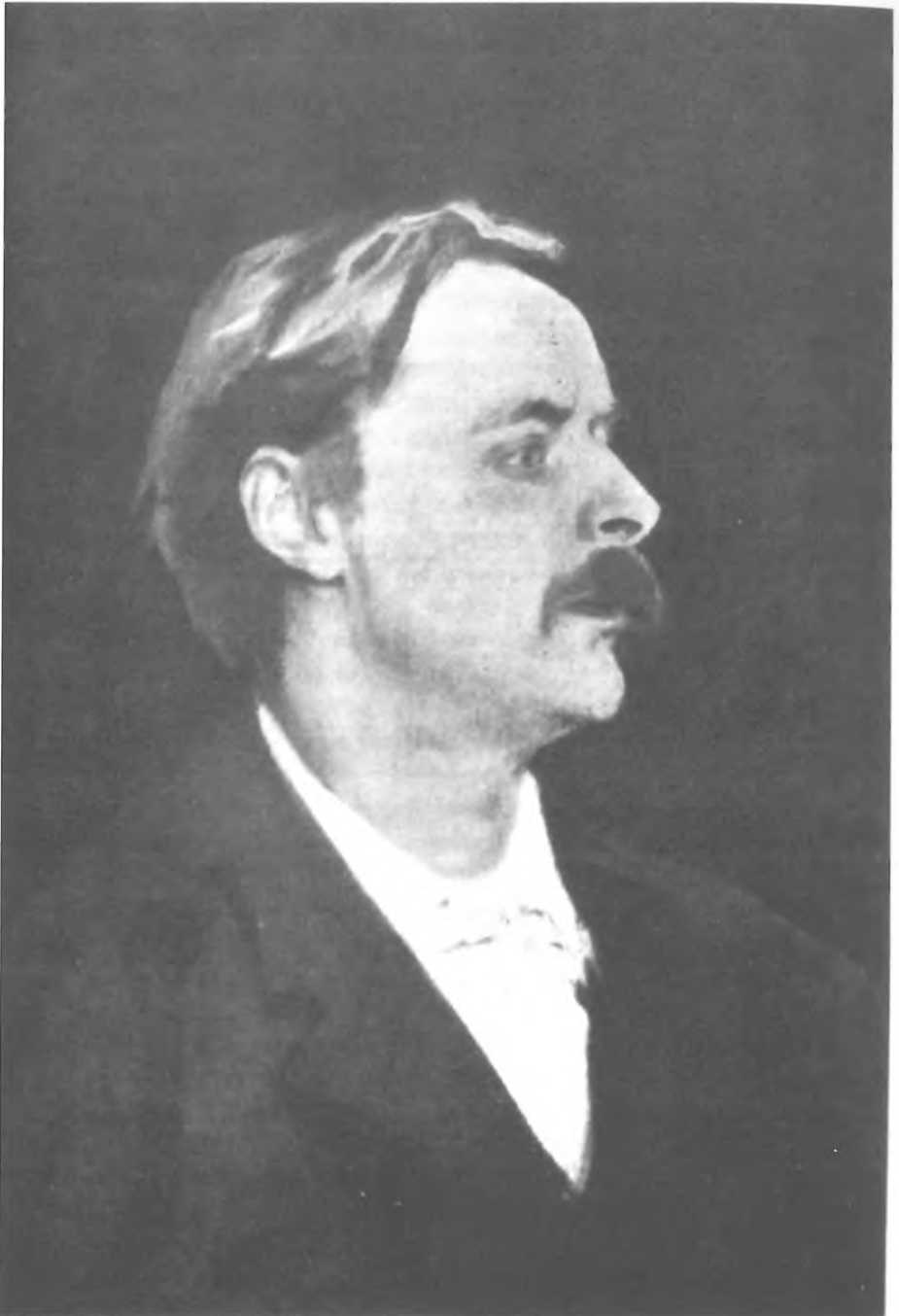
ste uur als William Archer en Eliza Lynn Linton, die tot de vaste krachten van het tijdschrift zouden gaan behoren (zie tabel 1), maakten deel uit van zijn persoonlijke vriendenkring. Gosse was bovendien één van de nog zeldzame experts op het gebied van de Scandinavische letterkunde in Engeland, en hij onderhield nauw persoonlijk contact met zowel Henrik Ibsen als Björnsterne Björnson. Het is waarschijnlijk dan ook meer dan toeval dat juist de *New Review* het platform was waarvandaan werk van Ibsen, Björnson en Alfhild Agrell in Engeland gelanceerd werd.¹⁴ Al met al heeft het er alle schijn van dat Gosse als intermediair tussen contribuanten en tijdschrift een substantiële rol heeft gespeeld binnen het netwerk van de *New Review* onder Grove.

Tabel 1 geeft een overzicht van contribuanten die tijdens het redacteurschap van Grove minimaal vijf afzonderlijke bijdragen hebben geleverd:

Contribuant	Aantal bijdragen	Onderwerp
L.F. Austin	13	Toneel
William Archer	11	Toneel
I. Gunsberg	11	Recreatie
Charles Dilke	10	Politiek
Eliza Lynn Linton	9	Politiek/Gender/Religie
Edmund Gosse	8	Literatuur
Frederic Greenwood	8	Politiek
F. Max Müller	8	Religie/Educatie
Morell Mackenzie	7	Gezondheidszorg
Albert D. Vandam	7	Frankrijk
R.L. Garner	5	Natuurwetenschap
Andrew Lang	5	Literatuur
T.W. Russell	5	Politiek
Richard Temple	5	Politiek/Buitenland
H.D. Traill	5	Literatuur

Tabel 1: Contribuanten met vijf of meer bijdragen onder Grove.

De tabel laat zien dat Grove, al dan niet door bemiddeling van Gosse, in zijn streven om met regelmaat ‘grote namen’ in zijn tijdschrift te laten verschijnen is geslaagd. Archer, Gosse, Greenwood, Lang, Lynn Linton, Max Müller en Traill hadden allen hun sporen in het publieke debat al ruimschoots verdiend en waren voor de lezers van de gevestigde ‘reviews’ bekende grootheden. Charles Wentworth Dilke was één

Edmund Gosse. Portret in olie door John Singer Sargent, 1885.

van de meest vooraanstaande liberale politici van zijn tijd, totdat zijn opmars in 1885 tot staan werd gebracht in een sekschandaal dat zijn weerga niet kende, en hij voortaan een positie in de luwte van het politieke bedrijf moest innemen. Dat gold niet voor het tijdschriftenbedrijf, waarin hij als journalist en eigenaar van tijdschriften als *The Athenaeum* en *Notes and Queries* altijd een prominente positie zou blijven innemen. Ook T.W. Russell was een politicus en polemist van naam, die bekend zou worden als een onvermoeibaar voorvechter van de Ierse eenheid; Richard Temple bezette diverse hoge posten binnen het Indiase koloniale bestuur, en maakte later naam met zijn werk als historicus en etnoloog. Met uitzondering van Gosse kan van al deze auteurs worden vastgesteld dat van enige speciale betrokkenheid bij de *New Review* geen sprake is, zodat zij hooguit in de periferie van het netwerk rond het tijdschrift gesitueerd kunnen worden.

De ‘grote namen’ slaagden er niet in Grove het succes te bezorgen waarop hij had gehoopt. Aanvankelijk zag de toekomst er voor de *New Review* nog rooskleurig uit. In het eerste jaar werd één van de belangrijkste tegenstrevers, de *Nineteenth Century*, in aantallen abonnementen ruimschoots voorbijgestreefd.¹⁵ Dit succes was echter van korte duur. In januari 1891 zag Grove zich gedwongen de prijs per nummer van ‘six pence’ naar ‘nine pence’ te verhogen. Precies een jaar later verhoogde hij de prijs opnieuw, nu naar één shilling. Ook deze prijsverhoging leverde hem niet genoeg armslag op om het tijdschrift uit de financiële moeilijkheden te halen. Uiteindelijk besloot Grove zijn persoonlijke en politieke netwerk te activeren en kreeg hij een aantal vrienden zover een ‘little company’ te vormen die het tijdschrift met ingang van januari 1894 van hem overnam.¹⁶ Wel bleef hij aan als redacteur, en in een ‘Special Announcement’ kondigde hij in het januarinummer van 1894 meteen een aantal vernieuwingen aan.¹⁷ Deze hadden volgens Grove tot doel om de *New Review* dichter tegen het onstuitbaar populaire genre van het ‘magazine’ te laten aanschurken, zonder echter het ‘serieuze’ karakter van de traditionele ‘review’ uit het oog te verliezen, om zo uiteindelijk ‘the Review of to-morrow’ te creëren. De kwaliteit van het papier en de omslag werd opgekrikt, de bladzijden werden gesneden ‘in order to facilitate the reading of the magazine for those who are travelling’, en de hulp van ‘pictorial assistance’ zou worden ingeroepen als dit de tekst zinvol kon ondersteunen. In een poging het tijdschrift bij een breder publiek bekend te maken werd zelfs een – ook tegenwoordig nog vaak toegepaste – marketingstunt ingezet: één gratis nummer voor iedere abonnee die zes nieuwe abonnees wist aan te brengen. De belangrijkste vernieuwing werd echter niet expliciet door Grove aangekondigd, en betrof de ophoging van het aantal pagina’s dat voortaan aan fictie zou worden besteed. Het resultaat was dat de *New Review* in de loop van 1894 vrijwel evenveel fictie publiceerde als in de vier voorafgaande jaren samen.

Degene die bij deze innovaties het meeste te winnen had was niet zozeer Grove

zelf, die inmiddels de prioriteit aan zijn politieke carrière gaf, maar William Heinemann (1863-1920), één van de leden van de 'little company' die het eigendom van de *New Review* had overgenomen, en bovendien de nieuwe uitgever. Er was Heinemann als relatieve nieuwkomer in de uitgeverwereld veel aan gelegen om greep op de lucratieve tijdschriftenmarkt te krijgen. Zijn eerste poging deed hij met *East and West*, 'a magazine for all', dat hij in 1890 - vier maanden nadat hij zijn bedrijf had opgestart - van Ward & Downley overnam, maar niet tot een succes wist te maken. Na vervolgens een aantal jaren de distributie te hebben verzorgd van de *North American Review* was de *New Review* zijn eerste serieuze poging om een voet aan de tijdschriftengrond te krijgen.¹⁸ Heinemann zorgde ervoor dat hij de touwtjes stevig in handen kreeg. Op zijn voorspraak stelde Grove Arthur Waugh als 'sub-editor' aan.¹⁹ Waugh was al jaren als 'reader' voor Heinemann werkzaam, en bovendien een neef en beschermeling van Edmund Gosse. Op zijn beurt was Gosse weer één van de belangrijkste adviseurs van Heinemann, en de drijvende kracht achter 'Heinemann's International Library', waarin onder andere werk van Björnson, De Maupassant en Goncharov verscheen. Het zal geen toeval zijn geweest dat drie van de acht auteurs die hun verhalen in 1894 in de *New Review* publiceerden afkomstig waren uit de stal van Heinemann. Een jaar eerder had 'Sarah Grand' (pseudoniem van Frances McFall) haar debuutroman (de bestseller *The Heavenly Twins*) bij Heinemann doen verschijnen, en datzelfde gold voor Hubert Crackanthorpe met *Wreckage*. De omgekeerde weg werd bewandeld door Elizabeth Robins, die in 1894 de anonieme publicatie van haar verhalen 'A Lucky Sixpence' en 'Dedicated to John Huntley' in de *New Review* nog in datzelfde jaar gevolgd zag door de uitgave van haar debuut *George Mandeville's Husband*.

Zo drukte Heinemann ontegenzeggelijk zijn stempel op het tijdschrift, overigens niet altijd met even gelukkige gevolgen. De publicatie van 'A Lucky Sixpence', waarin 'the seduction of a housemaid was described in fuller detail than was perhaps usual at the time', zorgde voor veel beroering.²⁰ Volgens Arthur Waugh konden Grove en Heinemann het maar moeilijk eens worden over de vraag of het verhaal geschikt was voor de lezers van de *New Review*: 'Mr. Grove was very much afraid of the story; Mr. Heinemann was emphatic for its publication.'²¹ Vervolgens kreeg Waugh bij wijze van compromis de taak opgedragen om bij de auteur aan te kloppen met het verzoek de aanstootgevende elementen in het verhaal af te zwakken. Robins deed vriendelijk wat haar gevraagd werd, maar 'A Lucky Sixpence' veroorzaakte niettemin 'vehement protests from a number of subscribers', een klap die het tijdschrift volgens Waugh nooit meer echt te boven zou komen. Toch maakte de *New Review* in januari 1895 een nieuwe start, onder leiding van een nieuwe redacteur, maar met dezelfde uitgever die, zoals zal blijken, niet geneigd was de teugels te laten vieren.

‘The most belligerent Tory man of letters’: W.E. Henley

Het was William Ernest Henley die Archibald Grove met ingang van januari 1895 als roerganger van de *New Review* verving. Daarmee verwierf het tijdschrift een boegbeeld van formaat. Henley liet zich er door zijn lichamelijke handicap (op vijftientwintigjarige leeftijd werd bij hem door de beroemde chirurg Joseph Lister een been geamputeerd) niet van weerhouden om op menig literair en journalistiek front een vooraanstaande plaats te veroveren. De rol waarin hij zichzelf waarschijnlijk bij voorkeur zag, was die van dichter, en hij maakte naam met poëzie waarin hij het formele experiment niet schuwde. Zijn bekendste (of misschien wel: meest beruchte) gedicht is ongetwijfeld het strijd lustige ‘Invictus’, met de veel geciteerde regels ‘I am the master of my fate: I am the captain of my soul.’²² Daarnaast verzorgde hij een tweetal veel gelezen bloemlezingen, evenals edities van het werk van zijn tijdgenoten Wilfrid Blunt en T. E. Brown. Henley deed ook een poging de toneelwereld te veroveren, en samen met zijn goede vriend Robert Louis Stevenson (met wie hij later op geruchtmakende wijze gebrouilleerd zou raken) schreef hij een viertal stukken, die echter al weer snel uit de theaters verdwenen waren. Grote projecten als het zevendelige *Slang and Its Analogues* (1892-1903, samen met John S. Farmer) en de ambitieuze reeks *Tudor Translations* (uitgegeven tussen 1892 en 1903 bij David Nutt) zouden aanzienlijk meer eeuwigheidswaarde hebben.

Ook als criticus liet Henley veelvuldig van zich horen. De twee bundels met verzamelde kritieken die verschenen onder de titel *Views and Reviews* geven ook nu nog goed weer waarom Gross hem ‘the most belligerent Tory man of letters’ van zijn generatie heeft genoemd.²³ Met zichtbaar genoegen trapt Henley menig Victoriaans heilig huisje omver door zich fel te keren tegen het benepen moralisme dat volgens hem de groei van een realistische esthetiek in de kunsten in de weg stond. Tegelijkertijd afficheerde Henley zichzelf als een fel tegenstander van alles wat naar modieus ‘Aestheticism’ en ‘Decadence’ riekte, en hanteerde hij de etiketten ‘Tory’ en ‘Imperialist’ als ware geuzennamen. Volgens zijn biograaf Jerome H. Buckley stond Henley echter te allen tijde aan de kant van ‘the artists, the creators, the captains of discovery’ en waren zijn politieke opvattingen uiteindelijk ondergeschikt aan zijn liefde voor de kunsten.²⁴

Toen Henley het roer van de *New Review* van Grove overnam, was hij gepokt en gemazeld in het vak van tijdschriftredacteur. Zijn eerste redacteurschap was dat van de ‘weekly’ *London* (1878-1879), dat niet zelden noodgedwongen werd volgeschreven door Stevenson en Henley zelf. Vervolgens stond hij vijf jaar lang aan het hoofd van het *Magazine of Art*, het tijdschrift waarmee hij definitief zijn centrale plaats in het laat-Victoriaanse literaire leven wist te vestigen. Ongeveer één derde van ieder nummer schreef hij zelf, en voor de overige pagina’s was een grote groep van vooraanstaande critici verantwoordelijk die door Henley met de hem typeren-

de dynamiek bij elkaar werd gebracht en gehouden. De bravoure waarmee Henley en de zijnen hun ongezouten meningen verkondigden, leidde voortdurend tot conflicten met uitgever Cassell, die des te hoger opliepen doordat onder Henley het abonnementbestand gestaag slonk. Uiteindelijk besloot Henley dat hij genoeg had van alle bemoeienissen en diende hij in augustus 1886 zijn ontslag in.²⁵

Het duurde twee jaar voordat Henley opnieuw zijn talenten als redacteur tentoon kon spreiden. Op 19 januari 1889 kwam het eerste nummer van de *Scots Observer* uit waarvoor Henley als redacteur verantwoordelijk was. Hij was in het zadel geholpen door een vriendengroep van invloedrijke Schotse 'Tories' die tot de conclusie waren gekomen dat het tijdschrift met de veelzeggende ondertitel 'An Imperial Magazine' – dat sinds de verschijning van het eerste nummer van 24 november 1888 nog weinig opzien had weten te baren – een krachtige en ervaren redacteur nodig had. Ze zagen Henley als de ideale persoon om hun conservatieve ideologie effectief uit te dragen, en hij kreeg van hen dan ook alle vrijheid om het tijdschrift naar zijn hand te zetten. Aanvankelijk voerde hij de redactie vanuit Edinburgh, maar na twee jaar verhuisde Henley met de redactie naar Londen en werd het blad omgedoopt tot *National Observer*. Zowel vanuit Edinburgh als vanuit Londen gebruikte Henley het tijdschrift *unverfroren* als platform om ten strijde te trekken tegen alles wat hij 'bleat' placht te noemen. 'Bleat' was alles wat links, 'verwijfd', modieus en pretentieuus was; het was de hete lucht die in de politiek geproduceerd werd door de leden van de kersverse Fabian Society, en in de kunst door artiesten als Dante Gabriel Rossetti en Oscar Wilde: 'Pretence of any kind was as the red rag; "bleat" was the unpardonable sun; the man who was "human" was the man to be praised. [...] "bleat" and "human" were the two words ever recurring like a refrain in the columns of the *National Observer*.'²⁶

In zijn strijd tegen 'bleat' werd Henley in Londen bijgestaan door een groep jonge en veelbelovende journalisten en schrijvers die al snel bekend kwam te staan als 'Henley's young men' of, in de woorden van Max Beerbohm, de 'Henley Regatta'.²⁷ Een deel van Henleys getrouwen is inmiddels in de vergetelheid geraakt, maar namen als J.M. Barrie, Rudyard Kipling en W.B. Yeats spreken tegenwoordig des te meer tot de verbeelding. Zowel Yeats als Kipling zouden zich in hun respectievelijke autobiografieën lovend uitlaten over de stimulans die Henley in deze periode aan hun schrijverschap wist te geven. Kipling noemt Henley 'a jewel of an editor, with the gift of fetching the very best out of his cattle', terwijl Yeats beschrijft hoe 'Henley got the best out of us all, because he had made us accept him as our judge and we knew that his judgment could neither sleep, nor be softened, nor changed, nor turned aside.'²⁸ De cohesie van het *National Observer*-netwerk werd bovendien op informele wijze bevorderd door de diners waarover Henley iedere donderdagavond presideerde in Solferino's, een klein restaurant in de buurt van Leicester

Square.²⁹ Dit waren zijn hoogtijdagen; zowel persoonlijk als professioneel ging het Henley voor de wind, en hij wist zich gesteund door een kring van gelijkgestemden die het hem mogelijk maakten zijn stempel op het culturele leven van zijn tijd te drukken. De *National Observer* was, in de woorden van Jerome Buckley, 'the pinnacle of Henley's journalistic achievement', en Joseph Connell aarzelde niet om het tijdschrift neer te zetten als 'over a period of six years, the best review there ever was.'³⁰

De *New Review* onder W.E. Henley, 1895-1897

Uiteindelijk zou echter het gebrek aan commercieel succes ook de *National Observer* fataal worden. Zoals Arthur Waugh schreef: 'It had a brilliant reputation, but practically no sale.'³¹ Het tijdschrift werd in maart 1894 verkocht, en daarmee kwam tot grote teleurstelling van Henley ook aan diens redacteurschap een einde. Ook in persoonlijk opzicht was 1894 voor Henley een rampjaar. In februari overleed zijn dochter Margaret op vijfjarige leeftijd, en hij ondervond steeds meer problemen van zijn altijd al fragiele gezondheid. Zonder het redacteurschap van de *National Observer* beschikte hij bovendien niet langer over een vast inkomen. Een groep van bemiddelde en machtige vrienden uit de kring rond de *National Observer* – allen overtuigde en politiek actieve 'Tories' – besloot dat het tijd was om in te grijpen en ging over tot de aankoop van de kwijnende *New Review* met het doel om Henley als redacteur aan te stellen, 'at a salary upon which he could live, and we hoped that it might be made self-supporting, and at the same time leave Henley sufficient leisure for his general literary work'.³² De vrienden in kwestie waren Herbert Stephen (1857-1932), jurist en schrijver; George Wyndham (1863-1913), politicus en schrijver; Henry 'Harry' Cust (1861-1917), politicus en hoofdredacteur van het conservatieve avondblad de *Pall Mall Gazette*; Ernest Iwan-Müller (1853-1910), journalist en 'sub-editor' van de *Pall Mall Gazette* onder Cust; en mogelijk ook George Curzon (1859-1925), politicus en vooral bekend als de latere onderkoning van India. Zij gingen over tot het aanstellen van een 'Board of Directors', waarin, naast door henzelf, ook plaatsen werden bezet door William Heinemann, nog steeds de uitgever van het tijdschrift; de politicus Lord Windsor (1857-1923); de advocaat Charles Baxter (1848-1919), een oude vriend van Henley en beheerder van de nalatenschap van R.L. Stevenson; en Charles Whibley, Henley's trouwste vriend en rechterhand bij de *National Observer*.³³ Daarnaast fungeerde John William Gilmer (1865-1933) van 17 januari 1895 tot het laatste nummer in december 1897 als 'assistant editor'.

Hiermee is in kort bestek de 'inner circle' van het tijdschrift geschetst zoals deze in het eerste jaar van de vernieuwde *New Review* opereerde. Het ligt voor de hand om Henley in het middelpunt van deze cirkel te plaatsen, als degene die de eindverant-

woordelijkheid had voor de belangrijkste redactionele beslissingen en bepalend was voor de identiteit van het tijdschrift. De vraag is echter in hoeverre hij binnen deze constructie in staat of bereid was zijn stempel op het tijdschrift te drukken zoals hij dat bij de *National Observer* gewoon was. Buckley vraagt zich dan ook terecht af ‘where [...] shone “the trail of Henley?”’, en concludeert vervolgens dat ‘For the distinctive note, the unifying force, behind the *Observer*, we look in vain.’³⁴ Nadere analyse van de rollen die de diverse actoren binnen het netwerk van de *New Review* in deze periode innamen, laat zien dat de positie van Henley veel minder centraal was dan we geneigd zijn op grond van zijn reputatie aan te nemen.

Uit de correspondentie van Henley uit 1895 blijkt dat hij de *New Review* al snel eerder als een last dan een uitdaging beschouwde. Al in januari 1895 beklagt hij zich tegenover Whibley over de teleurstellende kwaliteit van de kopij die hij ongevraagd krijgt toegestuurd: ‘The quality of the stuff I get poured in from without is simply appalling. I think I never realized till now how offensive to most people the N.O. must have seemed.’³⁵ Anderhalve maand later moppert hij in een brief aan Robert Hamilton Bruce dat hij door de *New Review* nooit eens meer aan iets anders lijkt toe te komen.³⁶ Het ontbreekt hem onmiskenbaar aan inspiratie, en zoals uit tabel 2 blijkt slaagt hij er weliswaar in de erfenis van Grove goeddeels uit te wissen (prominente auteurs onder Grove als Archer, Gosse, Greenwood, Lang en Walkley krijgen zelfs ondanks hun betrokkenheid bij de *National Observer* geen nieuwe kans bij de *New Review*), maar leunt hij tegelijkertijd zwaar op het contribuantennetwerk dat hij met de *National Observer* in betere tijden had opgebouwd. Hiermee bewandelde hij de gemakkelijkste weg en hield hij de handen vrij voor projecten die hem nader aan het hart waren gelegen, zoals zijn poging om de Chair of Rhetoric and English Literature aan de universiteit van Edinburgh in de wacht te slepen, en diverse grootschalige boekprojecten.³⁷ Tekenend voor de mate van zijn betrokkenheid is ook het feit dat waar hij bij zijn eerdere redacteurschappen altijd gretig zelf de pen hanteerde, hij in het geval van de *New Review* slechts één zelfstandige bijdrage heeft geleverd.³⁸

Ten dele is zijn gebrek aan persoonlijke betrokkenheid mogelijk ook te verklaren door de inmenging die hij nu ervoer, en wel van meer kanten dan hij tot dusver in zijn loopbaan als tijdschriftredacteur gewend was geweest. Herbert Stephen herinnert zich de redactievergaderingen voornamelijk als gelegenheden die bestonden uit ‘our crowding round Henley and beseching him not to be so indiscrete’.⁴⁰ Zo zou de plaatsing van een verhaal dat door de redactieraad als veel te gewaagd werd beschouwd, geleid hebben tot een nieuw dieptepunt in de verkoopcijfers, ‘which had slowly and laboriously crept up to four figures’. Stephen beschrijft hoe de redactieraad Henley smeeke om meer respect te hebben voor de smaak van de gemiddelde lezer, en hoe hij weliswaar beterschap beloofde, maar niemand geloofde dat hij

<i>Contribuanten</i>		
<i>Scots/National Observer</i>	<i>Aantal bijdragen onder Grove</i>	<i>Aantal bijdragen onder Henley</i>
Archer, William	9	2
Austin, Alfred	2	0
Balfour, Eustace	0	0
Barrie, J.M.	0	0
Blackburn, Vernon	0	3
Brown, T.E.	0	10
Cornford, Leslie	0	1
Gosse, Edmund	9	0
Grahame, Kenneth	0	4
Greenwood, Frederick	8	2
Hannay, David	0	8
Kipling, Rudyard	0	1
Lang, Andrew	5	0
Lowry, H.D.	0	2
Marriott-Watson, H.B.	0	6
Meynell, Alice	0	1
Parker, Gilbert	1	1
Pennell, Joseph	1	0
Pollock, Wilfred	0	0
Raleigh, Walter	0	4
Robinson, A. Mary F.	0	0
Steevens, George	0	6
Street, G.S.	0	4
Tynon Hinkson, Katharine	0	4
Walkley, A.B.	7	0
Whibley, Charles	0	21
Wyndham, George	1	4
Yeats, W.B.	0	6

Tabel 2: Bijdragen van vaste medewerkers *Scots/National Observer* aan *New Review*.³⁹

hiertoe daadwerkelijk in staat was. Hoeveel berouw Henley ook mag hebben getoond (of geveinsd), het kan niet anders dan dat Henley dit soort inmenging als uiterst onplezierig moet hebben ervaren en een aantasting van de redactionele autonomie die hij bij de *National Observer* bijna tot kunstvorm had kunnen verheffen.

De mate van betrokkenheid die individuele leden van de redactieraad bij het dagelijkse reilen en zeilen van het tijdschrift aan de dag legden liep zeer uiteen. Baxter, Cust, Curzon en Iwan-Müller lijken geen rol van betekenis te hebben gespeeld. Stephen weet weliswaar te melden dat hij het als lid van de redactieraad als zijn deprimerende plicht ervoer om zich door Joseph Conrads *The Nigger of the 'Narcissus'* heen te worstelen, maar meer dan dat lijkt zijn rol niet behelst te hebben.⁴¹ In een brief van 4 oktober 1896 informeert Henley bij Lord Windsor of hij 'any Royal or Noble contributors' heeft weten binnen te slepen, maar uit de toevoeging 'I haven't worried you hitherto' blijkt dat van frequent contact geen sprake was.⁴² Whibley was weliswaar een zeer frequente contribuant, maar in deze periode woonde hij in Parijs, waar hij correspondent was voor de *Pall Mall Gazette* van Harry Cust, en de *New Review* overduidelijk niet als zijn eerste prioriteit zag.⁴³ Zo ziet Henley zich al na enkele maanden genoodzaakt Whibley de oren te wassen, aangezien deze maar niet tijdig over de brug wil komen met zijn bijdragen: 'You really are by way of becoming a perennial d-d [sic] nuisance. We should have published on Wednesday had you been up to time, and lo! here you are, as usual, keeping the world waiting till you come up to the scratch, at the very last possible instant, exhausted and unmagisterial, but more or less up to time!'⁴⁴ Uiteindelijk waren George Wyndham en William Heinemann de enige twee leden van de redactieraad die hun invloed in de praktijk lieten gelden, en Henley zelfs op een aantal cruciale momenten overvleugelden.

De invloed van George Wyndham

Terugkijkend op zijn loopbaan zou Wyndham zichzelf ooit beschrijven als 'an artist who has allowed himself to drift into politics'.⁴⁵ Als telg van een oud adellijk geslacht, en beschikkend over een briljante geest, grote persoonlijke aantrekkingskracht en een wijdvertakt netwerk binnen de intellectuele en politieke elite, gold hij in de jaren 1880 en 1890 als de grote belofte binnen de 'Tory' partij. Hij was lange tijd de rechterhand van de latere premier Arthur Balfour, onder wiens invloed hij een passie voor de Ierse zaak ontwikkelde. Van 1900 tot 1905 vervulde hij het ambt van 'Chief Secretary for Ireland', om uiteindelijk fysiek en mentaal gebroken het veld te moeten ruimen na een reeks weinig succesvolle maatregelen op het vlak van het Ierse zelfbestuur. Het is daarom niet verwonderlijk dat hij later grote nadruk zou leggen op het belang van zijn literaire activiteiten, waarvan het zwaartepunt in

William Ernest Henley.

de jaren negentig van de negentiende eeuw lag, vooral in de jaren waarin de ‘Tories’ niet in de regering zaten (1892-1895) en hijzelf was gepasseerd voor een hoog regeringsambt (1895-1898). Het was Henley die de definitieve aanzet zou geven tot Wyndhams schrijverschap. Met zijn neus voor jong literair talent dat bovendien zijn ideologische voorkeuren deelde en effectief kon uitdragen kwam Henley als vanzelf bij Wyndham terecht. Hij nodigde de vijftien jaar jongere man uit om een bijdrage aan de *National Observer* te leveren, en niet veel later, op 22 oktober 1892, verscheen het eerste artikel van Wyndham, ‘Whistling for the Wind’, waarin hij de liberale regering op de hak nam. Vanaf dat moment zou, zoals zijn vriend Charles Whibley schrijft, George Wyndham deel uitmaken van de ‘inner council’ van de *National Observer*, en spande hij zich zowel met zijn pen, als met ‘the sound advice of a practical politician’ voor het tijdschrift in.⁴⁶ In ruil daarvoor kon hij profiteren van Henleys scherpe redactionele oordeel, dat hem leerde ‘to surrender his love of “ancient artifice” to the necessity of a plain statement’.⁴⁷

In zijn inleiding bij Wyndhams *Essays in Romantic Literature* beschrijft Whibley op gloedvolle toon de gretigheid waarmee Wyndham zich van zijn taken kweet als lid van de redactieraad van de *New Review*:

He performed all the duties of a director with unfailing zeal: he touted for ‘copy’ like an old hand; having come under the spell of Cecil Rhodes in South Africa, he did his best to help the two causes of Imperialism and *The New Review*, whose editor preached the doctrine pure and undefiled, by persuading the South Africans to set forth their views in its pages. More than this: he dared to desert, now and again, the stony grounds of politics for the garden of verse, and to show the specimens of his gatherings in the pages of the review. Thus he proved himself a good comrade, full of hope always and fertile in resource, as those who have worked with him will not forget.⁴⁸

Henleys biograaf John Connell toont zich echter veel minder opgetogen over de bemoeienissen van Wyndham. Hij wijst erop dat, waar de liberalen in deze periode redacteuren van hun gunstig gezinde tijdschriften een belangrijke autonome rol in het publieke debat toevertrouwden, de ‘Tories’ juist een diepgeworteld wantrouwen jegens de pers koesterden, en niet genegen waren zelfs overtuigde medestanders als Henley vrijuit te laten opereren.⁴⁹ Ook Ford Madox Ford – romanschrijver en oprichter van de *English Review* – constateert in zijn memoires dat de ‘Tories’ met recht de ‘stupid party’ genoemd konden worden omdat zij Henley nooit de onvoorwaardelijke steun gaven die nodig was om een tijdschrift als de *New Review* in alle opzichten tot een succes te maken.⁵⁰ Connell beschuldigt Wyndham in het bijzon-

der van een 'masterly, self-protective evasiveness' die typerend was voor de manier waarop de 'Tories' met de pers omgingen, en die daadwerkelijke samenwerking met Henley in de weg stond. Op het moment dat Henley daar de ruimte toe gaf, zou Wyndham maar al te graag bereid zijn geweest het tijdschrift naar zijn hand te zetten en de invloed van het ongeleide projectiel dat Henley in politiek opzicht was tot een minimum te beperken.

Deze theorie wordt zeker niet weersproken door de brief waarin Wyndham begin 1896 aan zijn moeder vol trots verslag deed van zijn greep naar de macht:

I discovered accidentally about Christmas time that the sale of the Review was declining and that our Directors had done nothing and proposed to do nothing. The situation was complicated by the foolish quarrels and jealousies that mar so many enterprises; editor, publisher, directors and shareholders have no feeling beyond mutual incrimination. So I asked them all to dinner on January 22nd, and, as American politicians would say, 'captured' the concern. It was the only chance and so far has prospered beyond the bounds of sane belief.⁵¹

Over zijn voormalige mentor rept Wyndham met geen woord, zelfs niet als hij de instelling beschrijft van een nieuwe redactieraad, met Windsor als voorzitter en Baxter, Whibley en Wyndham zelf als 'Editorial Sub-Committee' 'with full powers to spend money on a dashing policy for five months'. Van het trio Windsor, Baxter en Whibley hoefde Wyndham weinig actieve inbreng te verwachten, zodat het nieuwe 'dashing' element vooral van hemzelf afkomstig moet zijn geweest. Te denken valt bijvoorbeeld aan het strikken van William Gladstone, het boegbeeld van de liberale partij, voor een bijdrage over poëzie in een omgeving die gewijd was aan de fundamentele ondermijning van zijn politieke idealen.⁵² Wyndham stelt in zijn brief met voldoening vast dat hij nu kan bogen op 'more control than any one else over a Review which will now compete with the *Fortnightly* and *Nineteenth Century* on equal terms'.⁵³ Daarmee is Wyndham in feite weer terug bij het oude ideaal dat ook door Grove al werd nagestreefd, zij het met een andere invulling. Het stempel dat Wyndham na zijn 'machtsgreep' op de *New Review* drukte komt vooral tot uiting in de toenemende nadruk op buitenlandse, imperialistische politiek. In de loop van 1896 en 1897 neemt het aantal bijdragen op dit gebied sterk toe, nu geschreven door inmiddels vergeten auteurs als Ernest E. Williams die niet langer afkomstig zijn uit de kring rond Henley en de *National Observer*, maar uit het persoonlijke netwerk van contacten dat Wyndham erop na hield.

Hoewel Henley, kortom, na januari 1896 in de verste verte niet meer de greep had op het redactionele proces waarmee hij leiding had gegeven aan de *National*

Observer, lijkt hem toch wel degelijk nog een aantal belangrijke wapenfeiten te kunnen worden toegeschreven. Zijn meest recente biograaf, Joseph M. Flora, schat de *New Review* op grond van de kwaliteit van de oorspronkelijke literaire bijdragen die in het tijdschrift verschenen zelfs hoger in dan het spraakmakende *Yellow Book*. Volgens Flora ontbeerde Henry Harland als hoofdredacteur de brede visie en het oog voor talent van Henley, wiens auteurs bovendien op zijn persoonlijke begeleiding konden blijven rekenen: 'It was his encouragement and support that writers of the period recall – not Harland's.'⁵⁴ In meer neutrale termen stelt de *Wellesley Index* vast dat de rol van Henley bij de *New Review* wellicht minder prominent was dan bij eerdere periodieken onder zijn leiding, maar dat hij het tijdschrift niettemin wist te profileren door de keuze voor bijdragen van tot dan toe relatief onbekende auteurs als H.G. Wells, Joseph Conrad en Henry James, die mede hierdoor hun plaats in de literaire canon wisten te veroveren.⁵⁵ Ongetwijfeld verdient de *New Review* een plaats in de literaire geschiedenis als lanceerplatform voor klassiek geworden werk als *The Time Machine*, *The Nigger of the 'Narcissus'* en *What Maisie Knew*, maar of Henley hiervoor inderdaad het volledige krediet mag opeisen is maar zeer de vraag. Hier doet andermaal William Heinemann zijn intrede, wiens persoonlijke netwerk en zakelijke belangen in dit geval meer gewicht in de schaal lijken te hebben gelegd dan tot nu toe is aangenomen.

Henleys 'ontdekkingen' en de rol van William Heinemann

Dit geldt niet zozeer voor de novelle *The Time Machine*, die wel degelijk als ontdekking van Henley geboekstaafd mag worden, al dateert die ontdekking van voor de *New Review*.⁵⁶ In zijn *Experiment in Autobiography* beschrijft Wells hoe zijn korte verhalen voor *The Strand*, *The Pall Magazine* en de *Pall Mall Gazette* de aandacht trokken van Henley, die hem in de loop van 1894 aanspoorde om zijn ideeën over tijdreizen verder uit te werken, met het oog op publicatie in de *National Observer*. Na de ondergang van dat tijdschrift en de herrijzenis van Henley als redacteur, nu van de *New Review*, werkte Wells onder de geestdriftige begeleiding van zijn mentor verder aan het verhaal, dat uiteindelijk in vijf delen van januari tot mei 1895 in de *New Review* zou verschijnen. Henley prees Wells aan bij Heinemann, die *The Time Machine* in juni van dat jaar in boekvorm uitbracht.⁵⁷ Uit dankbaarheid voor de steun van Henley droeg Wells de novelle aan zijn mentor op. Ook Heinemann had reden voor dankbaarheid, want het boek was zowel bij de critici als bij het grote publiek een succes. In latere jaren zou Heinemann ook nog *The Island of Doctor Moreau* (1896) en *The War of the Worlds* (1898) van Wells publiceren, en het was met name dit laatste boek dat zowel de auteur als de uitgever groot internationaal aanzien bezorgde.

Ook Joseph Conrad zou Henley altijd erkentelijk blijven voor zijn steun en

invloed. Henley plaatste Conrads derde roman, *The Nigger of the 'Narcissus'* in de vijf allerlaatste afleveringen van de *New Review*, van augustus tot en met december 1897.⁵⁸ In een brief aan zijn vertaler Robert d'Humières beschrijft hij hoe hij ooit een moedige beschermheer vond in 'feu Henley', die reeds na lezing van de tot dan toe voltooide 64 pagina's van *The Nigger* bereid was het groene licht te geven voor publicatie.⁵⁹ Vervolgens schreef hij als aan zijn stoel vastgelijmd vier maanden lang moeizaam verder, ondertussen bezorgd dat Henley het vervolg minder zou weten te waarderen en op zijn belofte zou terugkomen. Toen Henley uiteindelijk zijn definitieve goedkeuring had gegeven, bracht Conrad van opluchting en uitputting een week op bed door.

De brenger van het goede nieuws was niet Henley zelf, maar Sidney Pawling, sinds het begin van 1893 de zakenpartner van Heinemann.⁶⁰ Pawling, een voormalig inkoper voor 'Mudie's Circulating Library', had een neus voor commercieel succes, en bezorgde het uitgevershuis bestsellers als *Twenty-five years in the Secret Service* van Henri Le Caron en het al eerder genoemde *The Heavenly Twins* van Sarah Grand. Toen Conrad via zijn vriend en agent Edward Garnett op zoek was naar een uitgever voor de roman waaraan hij net begonnen was, *The Nigger of the 'Narcissus'*, vond hij in Pawling een geïnteresseerde partij, en vervolgens was het diezelfde Pawling die het boek bij Henley aanbeval voor publicatie in feuilletonvorm in de *New Review*, ongetwijfeld met het doel om er na gebleken succes een boekpublicatie van te maken. Of Henley zelf ook daadwerkelijk enthousiast was over de roman blijft onduidelijk, alle uitingen van dankbaarheid van de kant van Conrad ten spijt. In de nagelaten correspondentie van Henley komt Conrad niet of nauwelijks ter sprake (en Henley was beslist geen beknopt correspondent!), uit de brieven van Conrad blijkt dat het persoonlijke contact tussen hen feitelijk zeer beperkt was, en bovendien had Henley eerder van Conrad *Almayer's Folly* (ironisch genoeg eveneens na lezing van zo'n pagina of zestig) voor publicatie afgewezen.⁶¹ Het lijkt er meer op dat Henley gemakkelijk gehoor gaf aan de wensen van zijn uitgever, in de wetenschap dat Heinemann altijd zijn eigen persoonlijke en zakelijke belangen zou laten prevaleren boven de voorkeuren van een individuele tijdschriftredacteur.

Die wetenschap was gevoed door eerdere aanvaringen. Al in april 1895 beklaagt Henley zich tegenover Whibley over inmenging van de kant van Heinemann:

The truth is, I fear – and so do we all – that Billy H. does not know his business. He is all right with books: but as for magazines – ! It is a rude awakening from that pleasant dream of his competence in which we've lived since the beginning of the year. I've sent him a message that I propose to revert to the methods and ideals of the late Archibald Grove. But I don't suppose it'll hurt his feelings. The truth is, he is too bloody cultured: he

wants to edit the magazine – not to sell it. And so our booms don't boom us. Voilà. I am sick of it as a man can be.⁶²

Twee jaar later zou Henley diep voor zijn uitgever moeten buigen. Heinemann was een persoonlijke vriend van Henry James, die in 1895 zijn connectie met het uitgevershuis van Macmillan's verbrak, in de hoop met Heinemann betere zaken te kunnen doen. In de daaropvolgende twee jaar publiceerde hij bij zijn nieuwe uitgever *The Other House* (1896) en *The Spoils of Poynton* (1897), overigens zonder veel commercieel succes. Op 19 januari 1897 meldt Henley vol afschuw aan Whibley: 'My directors have landed me for about 100 pages of Henrietta James. So I feel the N.R. will scarce survive the year.'⁶³ De tekst waaraan Henley zoveel aanstoot nam was *What Maisie Knew*, een novelle die ondanks de protesten van Henley van februari tot september 1897 in maandelijks delen in de *New Review* werd gepubliceerd, en een jaar later door Heinemann in boekvorm zou worden uitgegeven. Henley had een hartgrondige afkeer van het werk van James, dat hij zag als symptomatisch voor de betreurenswaardige feminisering van fictie in zijn tijd en in zijn psychologische subtiliteit uitstekend voldeed aan de criteria die Henley voor 'bleat' hanteerde. Hij had echter geen andere keuze dan te zwichten voor de wensen van zijn uitgever.

In enkele andere gevallen zal Henley minder moeite met de bemoeienissen van Heinemann gehad hebben. Zo publiceerde het tijdschrift in februari 1896 het verhaal 'Horses' van de Amerikaanse auteur Stephen Crane, die – in tegenstelling tot James – moeilijk een gebrek aan testosteron verweten kon worden. Crane behoorde tot de stal van Heinemann, die in 1895 met de publicatie van de roman *The Red Badge of Courage* een sensatie had veroorzaakt. De francofiel Henley zal zich ook zonder moeite hebben kunnen schikken in de publicatie van twee gedichten van Paul Verlaine, die door Heinemann geplaatst werden om de dichter uit de financiële problemen te helpen.⁶⁴ Het is echter duidelijk dat zelfs binnen het bereik waarin Henley geacht wordt het grootste stempel op de *New Review* gedrukt te hebben, de oorspronkelijke literaire bijdragen, zijn rol niet zo prominent is geweest als in het algemeen gesuggereerd wordt. Waar het lijkt alsof Henley persoonlijk de aanjager was achter de publicatie van nieuw talent dat hij uit zijn eigen netwerk rekruteerde, was het in de meeste gevallen Heinemann die zijn eigen belangen en voorkeuren uitspeelde en achter de schermen aan de touwtjes trok.

Conclusie

Het laatste nummer van de *New Review* verscheen in december 1897, de maand waarin Henley definitief besloot ontslag te nemen. Het einde van de *New Review* betekende geen volledige afsluiting. George Wyndham liet, gesteund door het kapi-

taal van krantenmagnaat Alfred Harmsworth, op de ruïnes van de *New Review* het nieuwe, wekelijks verschijnend tijdschrift *The Outlook and New Review* verrijzen, dat pas in 1928 de poorten zou sluiten. In januari 1898 geeft Wyndham in een brief aan zijn moeder uiting aan zijn verbazing over het gemak waarmee hij zijn nieuwe project van de grond weet te krijgen: 'It is miraculous that I should have got all the money, editor, writers, that I wanted, with so little trouble.' De verklaring, concludeert hij, moet wel in de kracht van netwerken liggen: 'But for my connection with the old "National Observer," there would have been no "New Review" and, but for my connection of three years with the "New Review," there could be no "Outlook and New Review".'⁶⁵

Wyndham heeft ongetwijfeld gelijk als hij beweert dat hij zonder zijn betrokkenheid bij de *National Observer* en de *New Review* nooit in staat was geweest zijn nieuwe project van de grond te krijgen. Zo kon de *Outlook* nog lange tijd profiteren van het netwerk van contribuënten dat onder Henley bij de *National Observer* was samengebracht. Tegelijkertijd illustreert zelfs een losse uitspraak als deze het belang van grondig en gedetailleerd netwerkonderzoek. Het is immers geenszins het geval dat de *New Review* zonder Wyndham en diens connecties met de *National Observer* nooit bestaan zou hebben. Gemakshalve vergeet Wyndham hier de vijf jaar waarin het tijdschrift onder redacteurschap van Grove verscheen, en dikt hij de zwaarte van zijn eigen rol opzichtig aan. Zo heeft ook de tijdschriftenhistoriografie de neiging terloopse aannames te maken over het aandeel van bepaalde figuren in de wordingsgeschiedenis van de periodieke tekst, in de vorm zoals die tegenwoordig nog tot onze beschikking staat. In het geval van de *New Review* lijkt het vanzelfsprekend om in die geschiedenis aan de redacteurs Archibald Grove en W.E. Henley een dominante rol toe te schrijven. Dit geldt in nog sterkere mate voor Henley dan voor Grove, gezien de prominente plaats die Henley in het laat-Victoriaanse literaire leven voor zich wist op te eisen. Bestudering van het netwerk – of liever: de netwerken – rond de *New Review* toont echter voor zowel de periode Grove als de periode Henley de complexiteit van de verdeling van macht en invloed aan rond het dagelijkse reilen en zeilen van het tijdschrift. Het is met name de positie van de persoon die beide periodes aan elkaar verbindt, uitgever William Heinemann, die op basis hiervan een herwaardering verdient.

Noten

1 O.a. in *Saturday Review*, 25 mei 1889, volgend op p. 652.

2 *Academy*, nr. 892, 8 juni 1889, p. 395.

3 *Athenaeum*, nr. 3215, 8 juni 1889, p. 728.

4 Joseph M. Flora, *William Ernest Henley*, New York 1970, p. 86.

- 5 De twee belangrijkste bronnen voor het leven van Grove zijn *Who Was Who, 1916-1928*, London s.d., p. 442; en Michael Stenton en Stephen Lees (red.), *Who's Who of British Members of Parliament. Volume II: 1886-1918*, Sussex 1978, p. 148.
- 6 Arthur Waugh, *One Man's Road*, London 1931, p. 228.
- 7 *Who Was Who, 1916-1928*, p. 351-352.
- 8 John Gross, *The Rise and Fall of the English Man of Letters*, London 1969, p. 159.
- 9 In de meest complete beschrijving van de geschiedenis van de *New Review*, de 'Introduction' in de *Wellesley Index to Victorian Periodicals*, wordt de naam van Gosse nergens genoemd.
- 10 Anne Thwaite, *Edmund Gosse: A Literary Landscape*, London 1984, p. 314.
- 11 *Review of Reviews* 1, februari 1890, p. 136. Het werk als redacteur beviel Gosse overigens maar matig. In een brief van december 1889 aan Eliza Lynn Linton merkt hij somber op: 'I see that you have never been an editor and have no conception of his miseries.' Een paar dagen later hield het onderwerp hem nog steeds zeer bezig: 'I find it engrossingly interesting but the worry is very considerable.' Thwaite, *Edmund Gosse*, p. 353.
- 12 *New Review* 3, april - december 1890.
- 13 Zie Garrett Anderson, *'Hang Your Halo in the Hall!': A History of the Savile Club*, London 1993.
- 14 Henrik Ibsen, *The Master Builder* (scene uit de tweede akte), vertaald door William Archer, in *New Review* 8, januari 1893; Björnsterne Björnson, 'Mother's Hands', in *New Review* 8, maart - mei 1893; Alfhild Agrell, 'Last Scene', in *New Review* 9, september 1893.
- 15 De 'Introduction' over de *New Review* in de *Wellesley Index to Victorian Periodicals (1824-1900)* zegt hierover op basis van de archieven van Longman's het volgende: 'the initial order of over 39,000 copies, four times the sale of the *Nineteenth Century*, promised that the volume of subscriptions might more than offset the low price'; 'By the end of 1894, with the circulation running below 5000, Grove was happy to sell a journal that must have been running at a sizeable loss.'
- 16 Waugh, *One Man's Road*, p. 228.
- 17 'Special Announcement', in *New Review* 10, januari 1894, p. 127-128.
- 18 John St John, *William Heinemann. A Century of Publishing 1890-1990*, London 1990, p. 147.
- 19 Waugh, *One Man's Road*, p. 228.
- 20 Herbert Stephen, 'William Ernest Henley. As a Contemporary and an Editor', in *London Mercury*, nr. 13, 1926, p. 399.
- 21 De bron voor het citaat van Waugh en de hier beschreven publicatiegeschiedenis van 'A Lucky Sixpence' is: Sue Thomas, 'Elizabeth Robins and the *New Review*', in *Victorian Periodicals Review* 28 (1995), nr. 1, p. 63-66.
- 22 Dit waren de laatste woorden die Timothy McVeigh uitsprak toen hij op 11 juni 2001 werd terechtgesteld wegens de bomaanslag op het Federal Building in Oklahoma City.
- 23 Gross, *The Rise and Fall*, p. 149.
- 24 Jerome H. Buckley, *William Ernest Henley. A Study in the 'Counter-Decadence' of the 'Nineties'*, Princeton 1945, p. 142.
- 25 Buckley, *William Ernest Henley*, p. 121.
- 26 Elizabeth Robins Pennell, *Nights*, London 1916, p. 136.
- 27 Buckley, *William Ernest Henley*, p. 152.
- 28 W.B. Yeats, *Autobiography*, New York 1938, p. 112; Rudyard Kipling, *Something of Myself*, London 1964, p. 82.
- 29 E.R. Pennell en J. Pennell, *The Whistler Journal*, Philadelphia 1921, p. 9.
- 30 Joseph Connell, *W.E. Henley*, London 1949, p. 147.
- 31 Waugh, *One Man's Road*, p. 247. Volgens Waugh bereikte geen enkel nummer ooit een verkoop van meer dan 1000 exemplaren.
- 32 Stephen, 'William Ernest Henley', p. 398.
- 33 J.W. Mackail and Guy Wyndham, *Life and Letters of George Wyndham*, London 1925 (2 dln), dl 1, p. 61.
- 34 Buckley, *William Ernest Henley*, p. 196-197.
- 35 Henley aan Charles Whibley, 3 januari 1895, in Damian Atkinson (red.), *The Selected Letters of W.E. Henley*, Aldershot 2000, p. 239.
- 36 Henley aan Robert T. Hamilton Bruce, 23 februari 1895: 'A hurried line to say that I never now seem to be able to do anything except on account of *The New Review*.' In Atkinson, *Selected Letters*, p. 241.
- 37 De leerstoel zou uiteindelijk naar George Saintsbury gaan.

- 38 'The Cult of Mary Campbell', in *New Review* 16, juni 1897.
- 39 Bijdragen aan de *Scots/National Observer* werden grotendeels anoniem gepubliceerd. Deze lijst van vaste medewerkers is samengesteld op basis van de biografieën van Connell, Buckley en Flora.
- 40 Stephen, 'William Ernest Henley', p. 399.
- 41 Stephen, 'William Ernest Henley', p. 398: 'I thought it my duty as a director to read this work all through as it appeared month by month. I found it intolerably depressing, and was haunted by a nightmare fear that it would never end, and that I should have to go on reading it all my life.'
- 42 Henley aan Lord Windsor, 4 oktober 1896. In: Atkinson, *Selected Letters*, p. 264.
- 43 H.C.G. Matthew, 'Whibley, Charles (1859-1930)', *Oxford Dictionary of National Biography*, Oxford 2004 [geraadpleegd 21 december 2004: <http://www.oxforddnb.com/view/article/36851>].
- 44 Henley aan Whibley, 18 mei 1895. In: Connell, W.E. Henley, p. 302.
- 45 Mackail and Wyndham, *Life and Letters of George Wyndham*, dl 2, p. 656.
- 46 Charles Whibley, 'Introduction', in George Wyndham, *Essays in Romantic Literature* (red. Charles Whibley), London 1919, p. xi.
- 47 *Ibidem*, p. xi.
- 48 *Ibidem*, p. xi-xii.
- 49 Connell, W.E. Henley, p. 252-253.
- 50 Ford Madox Hueffer [Ford], *Memories and Impressions. A Study in Atmospheres*, New York en London 1911, p. 193.
- 51 Mackail and Wyndham, *Life and Letters of George Wyndham*, p. 61.
- 52 'Man-making; verse-making', in *New Review* 15, juli 1896.
- 53 Mackail and Wyndham, *Life and Letters of George Wyndham*, p. 61.
- 54 Flora, *William Ernest Henley*, p. 86.
- 55 'Introduction', in *Wellesley Index to Victorian Periodicals*, London 1999.
- 56 Voor een gedetailleerde publicatiegeschiedenis van *The Time Machine*, zie Bernard Bergonzi, 'The Publication of *The Time Machine* 1894-5', in *Review of English Studies* 11 (1960), nr. 41, p. 42-51.
- 57 St John, *William Heinemann*, p. 33-34.
- 58 Conrad aan R.A. Scott-James, 9 maart 1915. In: Frederick R. Karl en Laurence Davies, *The Collected Letters of Joseph Conrad*, Cambridge 1996, dl 5, p. 439.
- 59 Conrad aan Robert d'Humières, 2 maart 1909. In: Karl en Davies, *The Collected Letters*, dl 4, pp. 194-5.
- 60 St John, *William Heinemann*, p. 17.
- 61 Karl en Davies, *The Collected Letters*, dl 1, p. 211, noot 3.
- 62 Henley aan Whibley, 19 april 1895. In: Connell, W.E. Henley, p. 300.
- 63 Henley aan Whibley, 19 januari 1897. In: Connell, W.E. Henley, p. 316.
- 64 'A Eugénie', in *New Review* 12, maart 1895; 'A une Femme', in *New Review* 12, juni 1895. Zie voor de relatie tussen Heinemann en Verlaine: William Rothenstein, *Men and Memories*, London 1978 (1931), p. 102. Overigens gold masculiniteit voor Henley bij poëzie als een aanzienlijk minder zwaar criterium.
- 65 Mackail and Wyndham, *Life and Letters of George Wyndham*, p. 319.